

**KLAGANDE**

1. Sandarna Transporter AB, 556493-1177
2. Taxi Västerås AB, 556312-4667

Ombud för 1 och 2:

Advokat Sylvia Lindén och jur.kand. Jens Fallgren  
Kilpatrick Townsend & Stockton Advokat KB  
Box 5421  
114 84 Stockholm

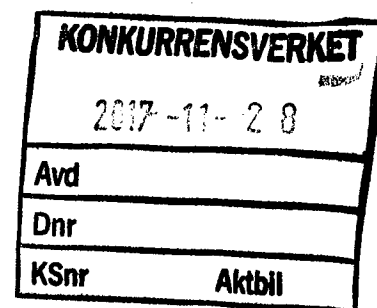
**MOTPARTER**

1. Region Västmanland  
Regionhuset  
721 89 Västerås
2. Cabonline Region Öst AB, 556443-4347

Ombud:

Jur.kand. Markus Garfvé  
Hellström Advokatbyrå KB  
Box 7305  
103 90 Stockholm

3. Taxi Exact AB, 556612-9762  
Horn 16  
725 92 Västerås



**ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 20 februari 2017  
i mål nr 5165-16 och 5167-16, se bilaga A

**SAKEN**

Offentlig upphandling

### KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandena och förordnar att Region Västmanlands upphandling Samhällsbetalda persontransporttjänster får avslutas först efter rättelse på så sätt att en ny utvärdering görs utan beaktande av anbuden från Cabonline Region Öst AB och Taxi Exact AB där de förekommer vad avser de avtalsområden som är föremål för kammarrättens prövning, nämligen Personbil charter 1440 tim/år Västerås, Multifordon charter 3000 tim/år Västerås, Personbil tidzon Västerås, Personbil charter 900 tim/år Västerås, Stor personbil charter 2000 tim/år Västerås, Personbil tidzon Sala, Personbil tidzon Hallstahammar, Personbil tidzon Surahammar, Specialfordon tidzon Arboga samt Personbil tidzon Köping.

---

## YRKANDEN M.M.

**Sandarna Transporter AB** och **Taxi Västerås AB** (bolagen) vidhåller sina yrkanden från förvaltningsrätten och anför bl.a. följande.

### Allmänt

Anbud som inte uppfyller samtliga krav i en upphandling ska förkastas såvida kraven inte är oproportionerliga (HFD 2016 ref. 37). Det är endast de obligatoriska kraven som kan läggas till grund för bedömningen av om leverantören har tillräckliga resurser för att utföra uppdraget. Regionen har inte haft möjlighet att beakta andra omständigheter än om det visats att kraven, så som de utformats, uppfyllts. Samtliga nu aktuella krav är klara och tydliga, har en tydlig koppling till upphandlingsföremålet och är proportionerliga. Regionen har därför varit skyldig att tillämpa kraven strikt.

### Styrkande av erforderliga resurser; ingivande av trafikillstånd

Det är ostridigt att Cabonline och Taxi Exact har åberopat underleverantörer i syfte att uppfylla kvalificeringskraven rörande teknisk förmåga och kapacitet då varken Cabonline eller Taxi Exact själva uppfyller dessa krav. Regionen har vidare uppgett att kapaciteten hos åberopade underleverantörer har beaktats vid bedömningen av om kvalifikationskraven har uppfyllts. Varken Cabonline eller Taxi Exact har lämnat in någon annan dokumentation gällande underleverantörerna än trafikillstånd och den lista där underleverantörerna har angetts. Oaktat att det inte finns några rättsliga krav gällande arten eller formen av förbindelsen som ska bifogas anbudet måste den leverantör som åberopar andra företags kapacitet visa att företagen ställer resurserna till leverantörens förfogande. Någon form av dokumentation som visar på en överenskommelse mellan leverantören och det företag vars kapacitet åberopas måste bifogas anbudet. Varken den lista

där underleverantörerna angetts eller underleverantörernas trafiktillstånd är tillräckliga för att uppfylla kravet i punkt 2.3.

Det är också ostridigt att Taxi Exact inte bifogat kopior på trafiktillstånd för samtliga underleverantörer som åberopats. Taxi Exact har därmed inte uppfyllt kravet i punkt 5.1. Vidare är ingivet trafiktillstånd för Taxi Exact inte giltigt, eftersom den person som anges som trafikansvarig inte är det.

### **Redovisning av fordonsuppgifter**

Genom att inte fylla i uppgifter om flera av fordonens fabrikat eller modell enligt vad som efterfrågas i bilaga 5 har Cabonline inte heller uppfyllt kraven om att ange med vilka fordon som trafiken ska utföras (punkt 2.1.1) och lämna de uppgifter som efterfrågas i bilaga 5 (punkt 6.1). Att mer detaljerade uppgifter även ska lämnas efter avtalstecknande medför inte att dessa krav har en annan betydelse än den uttryckliga lydelsen. Som förfrågningsunderlaget är utformat är det uppenbart att uppgifter om fabrikat och modell ska lämnas dels i själva anbudet, dels vid en senare tidpunkt.

Det är vidare ostridigt att Taxi Exact offererat fordon som inte uppfyller kraven på maximal fordonsålder enligt punkt 3.3.2. I punkt 2.1.1 anges att anbudsgivare i anbudet ska ange med vilka fordon som anbudsgivaren avser att utföra trafiken samt att angivna fordon ska uppfylla i förfrågningsunderlaget ställda krav. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att samtliga fordon ska anges och att dessa fordon ska uppfylla kraven. Hur många fordon som behövs för att utföra uppdraget är därför ovidkommande vid bedömningen av om kravet är uppfyllt. Ålderskravet har också inverkan på anbudspriset. Om övriga anbudsgivare haft samma möjlighet att använda äldre fordon skulle även de kunnat erbjuda mer konkurrenskraftiga priser.

**Region Västmanland** (regionen; tidigare Landstinget Västmanland)

bestridet bifall till överklagandena och anför bl.a. följande.

Förfrågningsunderlaget består av olika delar som måste läsas i förhållande till varandra. Uppstartsplanen (punkt 3.2.8 i avtalet) är av central betydelse och syftar till att säkerställa dels regionens behov av full driftsäkerhet från trafikstart, dels konkurrensen genom att ge leverantörerna möjlighet att vänta med vissa åtgärder till efter kontraktstecknandet. Genom att inte ställa högre krav än nödvändigt vid tiden för anbudslämnande har regionen möjliggjort för fler leverantörer att lämna anbud. I uppstartsplanen anges t.ex. att leverantör som avser att anlita underleverantör ska översända en lista avseende underleverantörer senast en månad innan avtalsstart och vid anmodan kunna uppvisa bindande avtal eller liknande handling.

Nu i efterhand framgår att vissa av de formuleringar som klagandena invänt mot, såsom den om underleverantörer i punkt 2.3, inte är optimalt utformade. Trots detta framgår det tydligt för en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör att det inte är regionens avsikt att ställa högre krav på samtliga anbudsgivare i kvalificeringsfasen än de krav som ställs på vinnande anbudsgivare inför avtalsstart och vidare under avtalstiden. Detsamma gäller fordonskrav och trafiktillstånd. En sådan tolkning skulle strida mot såväl transparensprincipen som proportionalitetsprincipen och skulle utgöra en brist i förfrågningsunderlaget som inte kan läkas genom rättelse.

Cabonline och Taxi Exact har uppfyllt samtliga kvalificeringskrav. Om kontrakt tecknas är de, i likhet med alla avtalsleverantörer, bundna vid samtliga avtalsvillkor inklusive de som avser underleverantörer, fordonskrav och trafiktillstånd.

**Cabonline** bestrider bifall till överklagandena och anför bl.a. följande.

### **Styrkande av erforderliga resurser; ingivande av trafiktillstånd**

Genom att bifoga en ifylld lista med underleverantörer samt genom att ge in trafiktillstånd från underleverantörerna har bolaget uppfyllt kravet som framgår av punkt 2.3 i förfrågningsunderlaget. De kontrakterade underleverantörerna har ombetts att översända trafiktillstånden då dessa visar att det finns en överenskommelse, att trafiktillstånd finns samt hur stor kapacitet underleverantörerna har. Det är fullt möjligt att visa förfogandet över nödvändiga resurser på olika sätt. Något särskilt krav på att handlingen ska avse ett åtagande finns inte. Det är upp till den upphandlande myndigheten att avgöra om ingiven handling visar att anbudsgivaren förfogar över nödvändiga resurser.

### **Redovisning av fordonsuppgifter**

Bestämmelsen om fordonsbehov i punkt 2.1.1 ska läsas tillsammans med uppstartsplanen i punkt 3.2.8. Det har inte varit ett obligatoriskt krav att i bilagan för fordonförteckning ange fabrikat och modell. Om tilldelningsbeslutet överprövas kan det dröja år från ingivande av anbud till avtalstecknande, varför det av naturliga skäl är svårt för en anbudsgivare att veta fabrikat eller modell för fordon som nyanskaffas. Vidare framgår det av uppstartsplanen att informationen ska redovisas vid olika tidpunkter efter avtalstecknande. Uppstartsplanen skulle sakna syfte om fullständig redovisning krävdes redan vid anbudslämnandet. Det föreligger inga brister i uppfyllande av något obligatoriskt krav avseende punkt 2.1.1. Inte heller har Cabonline brutit i uppfyllnaden av punkt 6.1. Bifogade svarsblanketter har använts.

**Taxi Exact** bestrider bifall till överklagandena.

## SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

### **Ingivande av trafik tillstånd**

Av förfrågningsunderlaget 5.1 framgår att anbudsgivaren eller den av anbudsgivaren anlitate underleverantören ska inneha trafik tillstånd enligt yrkestrafiklagen och att anbudsgivaren som bevis på att kraven uppfylls ska bifoga kopia på trafik tillstånd. Kopian ska gälla leverantören eller samtliga av leverantören anlitate underleverantörer.

Kammarrätten finner inte anledning att tolka ovanstående krav på annat sätt än att en leverantör som avser att anlita underleverantörer ska bifoga kopia på trafik tillstånd för samtliga av leverantören anlitate underleverantörer.

I målet är ostridigt att trafik tillstånd avseende samtliga uppgivna underleverantörer inte har lämnats in av Taxi Exact. Genom att inte bifoga trafik tillstånd för samtliga underleverantörer har Taxi Exact inte uppfyllt kravet i 5.1.

### **Redovisning av fordonsuppgifter**

Av förfrågningsunderlaget framgår att en anbudsgivare i anbudet ska ange med vilka fordon som denne avser att utföra trafiken och att ange vilka fordon ska uppfylla i förfrågningsunderlaget ställda krav (2.1.1). För att få användas ska fordonen uppfylla krav om bl.a. ålder (3.3.1–2 m.fl.). Vad gäller anbudets innehåll och utformning framgår att bifogade svarsblanketter (bilaga 1–6) ska användas och att anbud som inte utformas i enlighet med underlaget kan komma att förkastas (6.1). Bilaga 5 har rubriken Fordonsförteckning och innehåller svarsfält för Fabrikat Modell, Fordonsår, Registreringsnummer, Antal personplatser, Antal bår/rullstolsplatser och Trafik tillstånd i Planet (i dag). Bolagen har i förvaltningsrätten anfört att

regionen som svar på en fråga under anbudstiden meddelat att anbudsgivarna ska ange fabrikat och modell och med fördel använda sig av bilaga 5. Detta har inte ifrågasatts av övriga parter.

Förfrågningsunderlaget innehåller ett obligatoriskt krav att anbudsgivaren i anbudet ska ange med vilka fordon som denne avser att utföra trafiken. Enligt kammarrättens mening måste utgångspunkten vid tolkningen av innebörden av detta krav vara hur förfrågningsunderlaget har utformats i de delar som tar sikte på själva anbudet. Enligt den tolkning som en rimligt informerad och normalt omsorgsfull leverantör kan förväntas göra är det ett obligatoriskt krav att i anbudet ange fabrikat och modell även för fordon som avses nyanskaffas. Att det under rubriken Avtalsvillkor framgår att leverantören inför trafikstart ska tillhanda en uppstartsplan (3.2.8) med information om de fordon som kommer att användas, föranleder ingen annan bedömning. Genom att för ett stort antal fordon endast ange ”nyanskaffas” under rubriken Fabrikat Modell i bilaga 5 har Cabonline inte uppfyllt kravet.

### **Ingripande enligt LOU**

Taxi Exact och Cabonline har inte uppfyllt ovan angivna obligatoriska krav. Kraven har framgått av förfrågningsunderlaget och kan inte anses oproportionerliga. Med hänsyn tagen till likabehandlingsprincipen får ett anbud inte antas om det inte uppfyller de obligatoriska krav som uppställs i förfrågningsunderlaget. Genom att beakta anbuden från Taxi Exact och Cabonline vid utvärderingen har regionen handlat i strid mot LOU och de gemenskapsrättsliga principerna.

Bolagen har anfört att de lidit skada genom att de, felen förutan, skulle ha tilldelats kontrakt för fler avtalsområden och fordon. Detta har inte




ifrågasatts av övriga parter. Bolagen får därför anses ha lidit skada och det finns grund för ingripande enligt LOU.

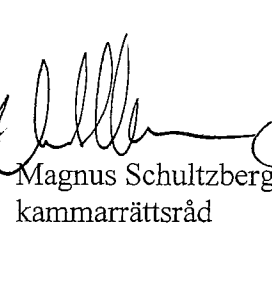
En utgångspunkt vid bedömningen av om en upphandling ska rättas eller göras om är att en mer ingripande åtgärd än vad som är nödvändigt inte bör tillgripas. Med hänsyn till att de fel som har konstateras vid utvärderingen inte har påverkat det konkurrensuppsökande skedet får det anses tillräckligt att upphandlingen rättas. Bolagens talan ska därför bifallas på så sätt att upphandlingen, i de delar som omfattas av överprövningen, inte får avslutas förrän rättelse vidtagits genom en ny utvärdering där Cabonlines och Taxi Exacts anbud där de förekommer inte beaktas.

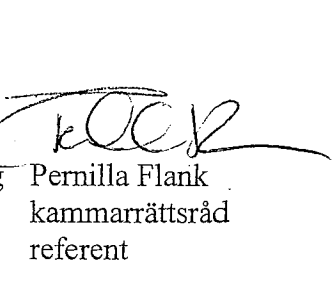
Vid denna utgång har kammarrätten inte anledning att pröva bolagens övriga invändningar mot upphandlingen.


---

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

  
Gabriella Loman  
kammarrättsråd  
ordförande

  
Magnus Schultzberg  
kammarrättsråd

  
Pernilla Flank  
kammarrättsråd  
referent

  
Arvid Gerge  
föredragande



### SÖKANDE

1. Sandarna Transporter AB, 556493-1177
2. Taxi Västerås AB, 556312-4667

Ombud för 1 och 2: Advokat Sylvia Lindén och Jur.kand. Philip Thorell  
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB  
Box 180  
101 23 Stockholm

### MOTPART

Landstinget Västmanland  
721 89 Västerås

Ombud: Johanna Hallqvist

### SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

### FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökningarna om överprövning.

## BAKGRUND

Landstinget Västmanlands Kollektivtrafikförvaltning (landstinget) har genomfört en upphandling av samhällsbetalda persontransporttjänster (DU-UPP16-0183). Upphandlingen omfattar totalt 37 stycken separata avtalsområden. I tilldelningsbeslut den 28 september 2016 tilldelades inte Sandarna Transporter AB och Taxi Västerås AB (bolagen) kontrakt för vissa närmare preciserade avtalsområden.

## YRKANDEN M.M.

**Sandarna Transporter AB** ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska rättas på så sätt att ny anbudsutvärdering görs vid vilken Sandarna Transporter AB tilldelas kontrakt. Ansökan om överprövning omfattar avtalsområdena ”Personbil charter 1440 tim/år Västerås” och ”Multifordon charter 3000 tim/år Västerås” (mål nr 5165-16).

**Taxi Västerås AB** ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att upphandlingen ska rättas på så sätt att ny anbudsutvärdering görs vid vilken Taxi Västerås AB tilldelas kontrakt. Ansökan om överprövning omfattar avtalsområdena ”Personbil tidzon Västerås”, ”Personbil charter 900 tim/år Västerås”, ”Stor personbil charter 2000 tim/år Västerås”, ”Personbil tidzon Sala”, ”Personbil tidzon Hallstahammar”, ”Personbil tidzon Surahammar”, ”Specialfordon tidzon Arboga” och ”Personbil tidzon Köping” (mål nr 5167-16).

Till stöd för sina ansökningar anför bolagen i huvudsak följande.

Upphandlingen har skett i strid med 1 kap. 9 § LOU genom att landstinget har beslutat att tilldela kontrakt till anbudsgivare vars anbud inte uppfyller de uppställda obligatoriska kraven för kvalificering. Taxi Kurir i Uppsala

AB:s (Taxi Kurir) anbud uppfyller inte kraven som ställs i förfrågningsunderlaget punkterna 2.3 och 2.1.1. Taxi Exact AB:s (Taxi Exact) anbud uppfyller inte kraven som ställs i förfrågningsunderlaget punkt 2.3 samt 2.2.1 och 5.1. Landstinget har genom antagande av Taxi Kurirs och Taxi Exacts anbud brutit mot principerna om transparens och likabehandling. Vid en korrekt utförd kvalificering skulle anbuderna från Taxi Kurir och Taxi Exact ha förkastats inom de områden som ansökningarna om överprövning avser.

Om landstinget inte hade begått aktuella fel i upphandlingen hade bolagen tilldelats kontrakt i upphandlingen avseende fler områden, fler fordon m.m. varför bolagen till följd av felet har lidit eller kunnat komma att lida skada på så sätt som krävs i 16 kap. 4 § LOU.

Landstinget bestrider bifall till bolagens ansökningar och anför i huvudsak följande. Bestämmelsen om uppstartsplan i förfrågningsunderlaget punkt 3.2.8 är central och syftar dels till att säkerställa landstingets behov av full driftsäkerhet från trafikstart och dels till att säkerställa konkurrensen genom att ge leverantörerna möjlighet att vidta vissa nödvändiga åtgärder till säkrande av trafikstarten utifrån de delar av upphandlingen leverantören faktiskt tilldelas kontrakt för. Både Taxi Kurirs och Taxi Exacts anbud uppfyller kraven i upphandlingen och landstingets handläggning av anbuderna har skett i enlighet med LOU och de grundläggande principerna. Eftersom bolagens anbud har prövats och antagits kan inte någon eventuell otydlighet i förfrågningsunderlaget anses ha drabbat bolagen varför de inte uppfyller skaderekvisitet för ingripande enligt LOU.

Bolagen tillade i yttranden bl.a. följande. Vad landstinget anfört om att bestämmelsen i punkten 3.2.8 i förfrågningsunderlaget är av central betydelse är felaktigt. Bestämmelsen förtar inte att uppgifter i enlighet med obligatoriska krav i förfrågningsunderlaget ska redovisas redan i anbudet.

Det är landstinget som har valt obligatoriska krav i förfrågningsunderlaget. Det finns ingen möjlighet att kvalificera anbudsgivare vars anbud inte uppfyller samtliga ställda ska-krav i förfrågningsunderlaget.

## SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

### Tillämpliga bestämmelser m.m.

Fråga i målet är om det enligt 16 kap. 6 § LOU finns skäl att ingripa mot upphandlingen på de grunder som bolagen anfört. Parterna bär själva ansvaret för utredningen och domstolen är vid prövningen begränsad till vad parterna har anfört (jfr RÅ 2009 ref. 69).

Enligt 16 kap. 6 § LOU ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts, om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 11 kap. 12 § LOU får en leverantör vid behov och när det gäller ett visst kontrakt åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet skall fullgöras.

**Uppfyller Taxi Kurirs och Taxi Exacts anbud kraven i punkt 2.3 – underleverantör?**

*Bolagens inställning*

Av punkt 2.3 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren för att uppfylla det ställda kravet dels ska ange vilka underleverantörer som avses användas för uppdraget och dels styrka att dessa faktiskt ställer sig till förfogande. Om myndigheten ställer ett sådant krav ska kravuppfyllelsen kontrolleras och bedömas. Denna kontroll ska ske vid kvalificeringsfasen (jfr Kammarrätten i Jönköpings avgörande den 17 maj 2011 i mål nr 3454-10).

Taxi Kurir och Taxi Exact har angett vilka underleverantörer som avses användas i respektive till anbudet bifogad bilaga "Förteckning över underleverantörer". Kopiorna på trafiktillstånden som lämnats in nämner ingenting om Taxi Kurir eller Taxi Exact eller att underleverantörerna åtar sig att ställa sina resurser till deras förfogande. Dessa tillstånd kan inte tillmätas samma vikt som ett åtagande av tredje man. Något sådant åtagande finns inte heller i någon annan handling som lämnats in av Taxi Kurir eller Taxi Exact. Taxi Kurir och Taxi Exact har därmed inte uppvisat något bindande avtal eller annan handling till styrkande av att de förfogar över åberopade underleverantörers resurser. Således är kravet inte uppfyllt.

*Landstingets inställning*

Taxi Kurir och Taxi Exact har i sina anbud lämnat uppgift om ett antal underleverantörer och gett in trafiktillstånd avseende dessa. Enligt landstingets uppfattning är de inlämnade trafiktillstånden tillräckliga för att visa att Taxi Kurir och Taxi Exact förfogar över åberopad kapacitet. Varken ordalydelsen i kravet eller praxis (jfr EU-domstolens avgörande den 14 januari 2016 i mål C-234/14) motsäger detta. Landstinget har ingen anledning

att ifrågasätta att underleverantörerna har lämnat trafikillstånden till Taxi Kurir och Taxi Exact på någon annan grund än att det finns en överenskommelse.

Vid prövningen av leverantörernas resurser har landstinget bedömt att Taxi Kurir och Taxi Exact förfogar över erforderliga resurser för att klara uppdraget (jfr förfrågningsunderlaget punkt 5.1). Till grund för denna bedömning ligger en sammanvägning av Taxi Kurirs alternativt Taxi Exacts kapacitet och kapaciteten hos de underleverantörer som åberopats och vars förfogande styrks med inlämnade trafikillstånd. Landstinget har inte föreskrivit att förfogandet ska styrkas på något specifikt vis och det finns inte anledning att ifrågasätta innebörden av de i anbudet inlämnade trafikillstånden.

Bolagens tolkning av kravet är alltför långtgående och stämmer inte överens med ordalydelsen eller innehållet i förfrågningsunderlaget i övrigt.

#### *Förvaltningsrättens bedömning*

Av ordalydelsen av 11 kap. 12 § LOU framgår att ett åtagande från åberopad underleverantör enbart är ett exempel på hur förfogandet över nödvändiga resurser kan visas. Av EU-domstolens avgörande den 14 januari 2016 i mål C-234/14 p. 25–29 framgår att anbudsgivaren, dels är fri att välja den rättsliga arten av de förbindelser som denna anbudsgivare avser ingå med andra enheter vars kapacitet åberopas för att fullgöra ett visst kontrakt, dels formen för hur dessa förbindelser ska bevisas.

Enligt förvaltningsrättens mening är det därmed klarlagt att ett åtagande inte behöver inges som bevisning, samt att inga allmänna minimikrav på bevisningen som åberopas, för att visa att en anbudsgivare förfogar över åberopade underleverantörers resurser, kan uppställas. Nästa fråga för

förvaltningsrätten att ta ställning till blir således vilka krav på bevisningen som ställs i förevarande mål.

Av förfrågningsunderlaget framgår inte vilka krav som ställs på den bevisning som åberopas till stöd för förfogandet. Av förfrågningsunderlaget punkt 2.3 framgår bl.a.: *Huvudleverantör skall kunna styrka förfogandet över erforderliga resurser, till exempel genom att ange vilka underleverantörer som avses användas för uppdraget. Det kan ske genom uppvisande av bindande avtal eller liknande handling.* Förvaltningsrätten tolkar det som att leverantören ska kunna styrka förfogandet över erforderliga resurser, och att detta kan göras genom att ange vilka underleverantörer som avses användas. Därutöver anges att styrkandet kan ske genom uppvisande av bindande avtal eller liknande handling, således inte att det kommer ske eller att det ska ske. Enligt förvaltningsrättens mening finns således inget krav på att bifoga någon specifik handling till styrkandet av erforderliga resurser, varför inte heller Taxi Kurir och Taxi Exact behövt bifoga någon sådan (jfr Kammarrätten i Stockholms avgörande den 15 oktober 2013 i mål nr 4181-13). Taxi Kurir och Taxi Exact har valt att bifoga trafiktillstånd som sådan handling. Då inga krav ställs på handlingen, eller ens ett bifogande över huvud taget, anser förvaltningsrätten att Taxi Kurirs och Taxi Exacts anbud är tillräckliga för att uppfylla kravet i förfrågningsunderlaget punkt 2.3 och det saknas skäl att förordna om ingripande på denna grund.

#### **Uppfyller Taxi Kurirs anbud kraven i punkt 2.1.1 – fordonsbehov?**

##### *Bolagens inställning*

Av anbudsgivarens anbud med tillhörande bilagor ska framgå med vilka fordon som anbudsgivaren avser att utföra trafiken. Kravet ska läsas tillsammans med svarsblanketten bilaga 5 "Fordonsförteckning" som enligt punkt 6.1 i förfrågningsunderlaget ska användas av anbudsgivarna i deras



anbud. I fordonsförteckningen ska anbudsgivarna ange uppgifter om fabrikat, modell och fordonsår m.m. för de fordon som avses användas för uppdraget.

Taxi Kurir har lämnat in en sådan bilaga för respektive fordonstyp och i kolumnen "Fabrikat Modell" angett "nyanförskaftas" för ett stort antal fordon. Utöver fordonsår och antalet platser finns inte någon information att tillgå om dessa fordon. Taxi Kurir har således inte presenterat någon annan information än att det är planerat att fordon av viss fordonstyp ska införskaffas ett visst år.

Det är svårt att se vad kravet fyller för funktion om endast sådan begränsad information vore tillräcklig för kravets uppfyllnad. Även om vissa uppgifter, t.ex. registreringsnummer, rimligtvis inte kan presenteras innan inköp av fordon så bör, för uppfyllnad av kravet, åtminstone fabrikat och modell redovisas. Särskilt mot bakgrund av att sådan information efterfrågas i svarsbilaga 5 och att fråga om detta uppkommit under anbudstiden varmed landstinget meddelat att anbudsgivarna ska ange fabrikat och modell och med fördel använda sig av bilaga 5.

Uppgifterna som efterfrågas ska framgå av anbudet och vad landstinget har anfört om att dessa uppgifter behöver presenteras först vid olika tidpunkter efter såväl tilldelningsbeslut som kontraktstecknande är felaktigt. Att landstinget begär att samma uppgifter även ska redovisas i ett senare skede, t.ex. i uppstartsplanen påverkar inte bedömningen. Således uppfyller inte Taxi Kurir samtliga ställda ska-krav i upphandlingen.

*Landstingets inställning*

Fordonskraven är detaljerat beskrivna i förfrågningsunderlaget och bilaga 5 omfattar ett antal parametrar avseende aktuella fordon. Av punkt 3.8.2 framgår tydligt att leverantören en månad efter avtalstecknande ska över-  
sända en plan för anskaffning av fordon samt att leverantören senast en månad före avtalsstart ska översända en fordonlista över samtliga fordon leverantören avser använda, minst innehållande fordonens registreringsnummer. Bilaga 5 kan med fördel användas till detta. Mot bakgrund av detta framstår bolagens uppfattning gällande omfattningen av de uppgifter som ska anges i anbudet för nyanskaffade fordon som orimlig. Uppstartsplanen ger samma utrymme för utbyte av befintliga fordon inför trafikstart och avtalet reglerar byte av fordon under avtalstiden.

Bilaga 5 kan inte, som bolagen tycks göra gällande, tillämpas utan hänsyn till övriga innehållet i förfrågningsunderlaget.

Det skulle strida mot LOU att förkasta ett anbud på grund av att det inte innehåller uppgifter som enligt förfrågningsunderlaget behöver presenteras först vid olika tidpunkter efter såväl tilldelningsbeslut som kontraktstecknande.

*Förvaltningsrättens bedömning*

Bolagen har inte bestritt att fordon får nyanförskaffas för utförande av uppdraget, vad som bestritts är vilken information som i en sådan situation behöver redovisas. Enligt förvaltningsrättens mening måste fordonsbehovet i förfrågningsunderlaget punkt 2.1.1 läsas tillsammans med uppstartsplanen i punkt 3.2.8.

Av handlingarna i målet framgår inte att det är ett ska-krav att i bilagan för fordonsförteckning uppge fabrikat och modell. Det förefaller även naturligt att en leverantör inte nödvändigtvis vet vilket fabrikat eller vilken modell ett fordon som nyanförskaffas kommer att vara av. Tolkningen att inte fabrikat eller modell behöver uppges redan vid anbudslämnandet vinner även stöd av att det i uppstartsplanen framgår att leverantören vid olika tidpunkter efter avtalstecknandet ska redovisa olika information till beställaren. Om fullständig information för samtliga fordon krävdes redan vid anbudslämnandet skulle uppstartsplanen sakna betydelse. Mot bakgrund av detta gör förvaltningsrätten bedömningen att det inte kan ha krävts av Taxi Kurir att redan i anbudet redovisa fabrikat och modell för nyanförskaffade fordon. Således har inte Taxi Kurir brustit i uppfyllandet av något ska-krav i denna del och det saknas således skäl att utesluta deras anbud från utvärderingen på denna grund.

### **Uppfyller Taxi Exacts fordon kraven på fordonsålder?**

#### *Bolagens inställning*

Taxi Exact har redovisat vilka fordon de avser använda för uppdraget i bilagor benämnda "fordonsbeteckning" för respektive fordonstyp. Av bilagorna framgår att flera av Taxi Exacts fordon överskrider maxåldern vid tiden för trafikstart år 2017. Personbilar från år 2010 och år 2011 har listats, trots att sådana som äldst får vara från fordonsår 2012. Vidare har specialfordon från år 2008 listats trots att dessa äldst får vara från år 2009.

Av det obligatoriska kravet framgår att uppgifterna som efterfrågas ska framgå av anbudet och vad landstinget har anfört om att dessa uppgifter behöver presenteras först vid olika tidpunkter efter såväl tilldelningsbeslut som kontraktstecknande är felaktigt. Att landstinget begär att samma uppgifter även ska redovisas i ett senare skede, t.ex. i uppstartsplanen påverkar

inte bedömningen. Därmed uppfyller inte Taxi Exact de fordonskrav som ställs upp i förfrågningsunderlaget.

*Landstingets inställning*

Uppstartsplanen ger utrymme för utbyte av befintliga fordon inför trafikstart och avtalet reglerar byte av fordon under avtalstiden. Det framgår av förfrågningsunderlaget att såväl detaljerade fordonskrav, punkt 3.3, rapportering, punkt 3.2.7 och sanktioner punkt 4.8.2, är reglerat. Fordonskraven följs kontinuerligt upp under avtalstiden genom ett fordonskontrollsystem och leverantören får enligt punkt 3.3.1 ändra fordonssammansättningen efter godkännande av beställaren.

*Förvaltningsrättens bedömning*

Taxi Exact har obestritt angett fordon i fordonsförteckningen som inte uppfyller kraven på fordonsålder. Av Taxi Exacts anbud framgår t.ex. att en personbil med fordonsår 2010 angetts, trots att en sådan enligt punkt 3.3.2 i förfrågningsunderlaget som äldst får vara från år 2012 vid trafikstart år 2017. Av handlingarna i målet framgår inte hur många fordon som krävs inom respektive kategori för att uppfylla kravet på tillräckliga resurser. Mot bakgrund av att inget minsta antal fordon anges, och att ingenting har framförts om att Taxi Exact utan de fordon som är för gamla skulle sakna tillräckliga resurser för att fullgöra avtalet, finner förvaltningsrätten att den omständigheten att Taxi Exact i fordonsförteckningen angett ett antal fordon som är för gamla inte ensamt utgör skäl att utesluta anbudet. Vad bolagen anfört i denna del föranleder således ingen åtgärd.

### Uppfyller Taxi Exacts anbud kravet i punkt 5.1 – trafik tillstånd?

#### *Bolagens inställning*

Anbudsgivare som avser att använda sig av underleverantörer ska enligt förfrågningsunderlaget punkt 5.1 bifoga kopia på trafik tillstånd för samtliga anlitade underleverantörer. Kravet uppfylls således inte om kopia för en underleverantör saknas. Av bilagor benämnda "Förteckning över underleverantörer" framgår att Taxi Exact avser använda sig av 26 underleverantörer. Taxi Exact har enbart bifogat kopior av trafik tillstånden för 17 utav dessa. Eventuellt skulle ytterligare ett trafik tillstånd kunna finnas men kopian är för dålig för att kunna utläsa att så är fallet.

Det är inte möjligt att vid bedömningen i kvalificeringsfasen, såsom landstinget gör gällande, endast beakta de underleverantörer som lämnat in kopia på trafik tillstånd och bortse från övriga underleverantörer vars resurser åberopats. Detta står i direkt strid med ordalydelsen av det obligatoriska kravet i punkt 5.1.

Kravet att bifoga kopior av samtliga underleverantörers trafik tillstånd till anbudet syftar till att bevisa att anbudet uppfyller övriga krav i förfrågningsunderlaget och utgör även ett självständigt obligatoriskt krav. Det är således inte tillräckligt att övriga uppgifter i anbudet skulle vara tillräckliga för att bedöma att anbudsgivarna förfogar över tillräckliga resurser för uppdraget, såsom landstinget förefaller mena.

Taxi Exact har därmed inte bifogat kopior på trafik tillstånd för samtliga av deras underleverantörer och uppfyller således inte det obligatoriska kravet enligt denna punkt.

Därutöver är Taxi Exacts eget inskickade trafikillstånd felaktigt då [REDACTED] står som trafikansvarig. [REDACTED] är varken verkställande direktör, då någon sådan inte finns i bolaget, eller styrelseledamot. [REDACTED] kan följaktligen inte vara trafikansvarig enligt 2 kap. 4 § taxitrafiklagen (2012:211).

#### *Landstingets inställning*

Taxi Exact uppfyller tillsammans med de underleverantörer som åberopats och styrkts med kopia av trafikillstånd erforderliga resurser för upphandlingen. Landstinget har inte lagt de underleverantörer för vilka trafikillstånd inte bifogats till grund för bedömningen i kvalificeringsfasen. Att trafikillstånd saknats avseende några underleverantörer som ändock angetts på listan över underleverantörer är inte grund för att diskvalificera anbudet. Då Taxi Exact uppfyllt kvalificeringskraven finns möjlighet att handlägga ytterligare underleverantörer i enlighet med punkt 3.2.8 och vad som föreskrivs om uppstartsplan och syftet med denna.

Landstinget ställer sig frågande till vad bolagen anfört om Taxi Exacts eget trafikillstånd. Landstinget har kontrollerat Taxi Exacts trafikillstånd hos Transportstyrelsen och där framgår att [REDACTED] är trafikansvarig sedan mars 2015 och ensam ägare av bolaget. Eftersom kopia på tillstånd har bifogats anbudet och leverantören innehar trafikillstånd är det landstingets uppfattning att kravet är uppfyllt.

#### *Förvaltningsrättens bedömning*

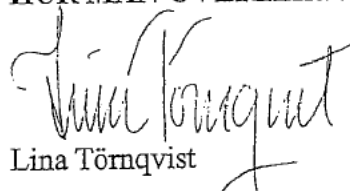
I målet är ostridigt att trafikillstånd avseende samtliga underleverantörer inte lämnats in. Enligt förvaltningsrättens mening kan dock inte heller ett sådant krav utläsas av förfrågningsunderlaget. Som landstinget anfört har de bedömt att Taxi Exact har erforderliga resurser enbart med beaktande av de

underleverantörer för vilka trafik tillstånd lämnats in. Denna uppgift har inte bestridits av bolagen och får således tas för god. Eftersom att det inte är ett krav att bifoga trafik tillstånd avseende samtliga underleverantörer kan inte landstinget anses ha agerat i strid med LOU eller någon av dess grundläggande principer när de valde att kvalificera och utvärdera Taxi Exacts anbud. Vad bolagen anfört föranleder sålunda ingen åtgärd i denna del. Av taxitrafiklagen framgår dels, att fler än en person kan vara trafikansvarig och dels, att prövningsmyndigheten får medge att någon annan än verkställande direktör eller styrelseledamot får vara trafikansvarig (se 2 kap. 3 och 4 §§). Bolagen har inte visat på vilket sätt det skulle vara i strid med LOU eller dess grundläggande principer att någon annan än [REDACTED] anges som trafikansvarig. Bolagen har inte heller visat hur de till följd av en eventuell brist i denna del har lidit eller riskerat att lida skada.

#### Sammanfattning

Mot bakgrund av det ovanstående har inte Sandarna Transporter AB eller Taxi Västerås AB visat att de lidit eller kom att lida skada på så sätt som krävs för ingripande enligt LOU. Ansökningarna om överprövning ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

  
Lina Törnqvist  
rådman

Målet har handlagts av föredraganden Wille Steinert.



3

## HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. **I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.** Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

### Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen.
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet.
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd.
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta.
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.